

STUKYOUTOO

Jongeren tegen geweld in opvoeding en relaties

werkmap

Werkmap STUKYOUTOO

Deze werkmap werd ontwikkeld door BZN Atlas, een project van Bond zonder Naam, op basis van het Nederlands project STUKYOUTOO. Ze wordt vergezeld van een persmap, die regelmatig wordt geüpdate, waarin artikels verzameld zijn rond thema's als huiselijk geweld, kindermishandeling en opvoedingsondersteuning. De werkmap is bedoeld voor leerlingen van de tweede en derde graad. (14 - 18 jaar)

Werkmap en persmap kan je terugvinden via

www.bznatlas.be

Van STUK naar STUKYOUTOO

In 2007 namen enkele Amsterdamse jongeren het initiatief om een theaterstuk te maken gebaseerd op hun eigen ervaringen met geweld in opvoeding en relaties. Zo ontstond het theater STUK. Dit theater geeft jongeren de kans om leeftijdsgenoten te informeren en een dialoog op te bouwen rond kindermishandeling en misbruik. Na de opvoering wordt er met het publiek een discussie gevoerd over deze thematiek aan de hand van stellingen. Deze methode blijkt zeer effectief om gevoelige onderwerpen zoals mishandeling en verwaarlozing aan te kaarten en jongeren voor te lichten. De voorstelling wordt gegeven in verschillende scholen.

Deze benadering volgt ook het STUKYOUTOO-project. Via dit project kunnen jongeren hun ervaringen (in de breedste betekenis van het woord) en meningen rond thema's als huiselijk geweld, kindermishandeling, verwaarlozing en opvoeding delen. De filmpjes die jongeren via workshops in Nederlandse en Vlaamse scholen maken, worden op het populaire netwerk YouTube en www.stukyoutoo.com geplaatst.

Jongeren die zelf in een kwetsbare situatie zitten, of iemand kennen die zich in zo'n situatie bevindt, kunnen op een snelle en laagdrempelige manier informatie en steun vinden in de eigen jongerencultuur. Op deze manier groeit het besef dat ze niet alleen staan, dat misbruik en mishandeling in opvoeding en relaties niet normaal is en dat ze er iets aan kunnen doen.

Deze werkmap biedt scholen materiaal aan om jongeren de kans te geven het debat hierover aan te gaan.

1 op de 10 kinderen is slachtoffer van fysiek of psychisch geweld door een ouder.
Spreek erover en steun mekaar.

Waarom?

In België en Nederland zijn de cijfers over kinderen en jongeren die te maken hebben met mishandeling of verwaarlozing zeer verontrustend. 1 op 10 kinderen is het slachtoffer van fysiek of psychisch geweld door een ouder en evenveel van de seksueel actieve jongeren werd ooit tot seks gedwongen. Deze cijfers tonen een schrijnende opvoedings situatie aan en een duidelijke nood aan taboedoorbreking, bewustwording en voorlichting.

Via STUK en STUKYOUTOO willen we de kennis en het bewustzijn over kindermishandeling vergroten en jongeren een ruimer handelingsperspectief bieden.

We willen

- de kennis over de verschillende vormen van kindermishandeling verbreden, alsook het besef dat men als kind/jongere niet alleen staat.
- meer informatie bieden aan jongeren over waar ze hulp kunnen krijgen en wat ze daarvan kunnen verwachten.
- bepaalde stereotypen over mishandeling en opvoeding ontkrachten. Een pak slaag krijgen is niet normaal en is niet de fout van het kind.
- meningsvorming aanleren en stimuleren. De jongeren moeten zelf leren bepalen wat ze onder mishandeling verstaan, hoe ze zelf zouden opvoeden, ...
- tenslotte het zelfvertrouwen van jongeren vergroten, hen meer inzicht in opvoeding en geweld geven zodat ze leren zelf een visie te vormen.

Een pak slaag krijgen is niet normaal en is niet de fout van het kind.

STUK tips voor docenten

De STUK aanpak werkt. BZN Atlas heeft zich door STUK laten inspireren, maar richt zich met deze werkmap niet rechtstreeks tot de jongeren maar tot u, leerkracht, docent. Wij vragen u alvorens met deze werkmap te werken en het gesprek met de jongeren aan te gaan rekening te houden met deze tips.

TIPS

1. Weet waar het over gaat: het is belangrijk dat je je verdiept in het onderwerp alvorens een gesprek met de leerlingen aan te gaan. Over kindermishandeling bestaan er bij jongeren nogal veel misverstanden. Het is de bedoeling dat die zo veel mogelijk uit de wereld worden geholpen. Het is daarbij belangrijk dat je begrijpt wat er in een mishandeld kind omgaat en dat je bewust bent van weerstanden die je misschien hebt om dit onderwerp goed te behandelen.
2. Bereid je goed voor: zorg dat er genoeg tijd is, dat je niet alleen staat als begeleider, dat je een geschikte ruimte hebt waar je niet te veel gestoord kan worden.
3. Zorg voor veiligheid: best is dat de groep leerlingen niet te groot is en dat ze elkaar kennen. Benadruk dat iedereen goed naar elkaar moet luisteren en elkaars mening moet respecteren.
4. Zorg voor opvang: aangezien er waarschijnlijk wel leerlingen in de groep zitten die zelf mishandeling of verwaarlozing meemaken, is het belangrijk vooraf te zeggen waar men voor hulp/opvang terecht kan. De Kinder- en Jongerentelefoon, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, het CLB op je school, de vertrouwensleerkracht, de vertrouwensleerlingen ... (infra voor adressen).
5. Tot slot: uit de filmpjes blijkt dat de jongeren de thema's op een originele, creatieve en vaak vrolijke wijze 'verpakken'. De jongeren zetten de sfeer, in de discussies gaat het er vaak hevig aan toe, maar humor is nooit ver af.

Hoe begin je eraan?

Als docent kan u kiezen voor verschillende werkvormen. Deze werkvormen zijn reeds uitgetest op enkele scholen.

1. Een lesuur

Aan de hand van enkele stellingen (infra), geïllustreerd door enkele STUKYOUTOO-filmpjes en/of artikels uit de persmap, kan er een klasgesprek over mishandeling georganiseerd worden. Uitgevoerd op het Koninklijk Atheneum/Antwerpen. www.atheneumantwerpen.be

2. Een debat (voor- of namiddag)

Er wordt een korte introductie over het onderwerp door een leerkracht, door enkele leerlingen, door een jongere die zelf ervaring heeft met de problematiek of door een gastspreker gegeven. Nadien worden er enkele STUKYOUTOO-filmpjes vertoond en/of artikels uit de persmap besproken. Door gebruik te maken van stellingen laat men de leerlingen discussiëren over het onderwerp. Tenslotte volgt een evaluatie van de activiteiten door de leerlingen en de leerkracht. Uitgevoerd op Sint-Agnesinstituut/Hoboken. www.sint-agnesinstituut.be.

Om STUKKERS (jongeren die meewerkten aan STUK en STUKYOUTOO) bij een discussie te betrekken moeten dit minimaal 6 weken op voorhand worden aangevraagd. Vlaamse stukkers via bznatlas@bzndestobbe.be. Nederlandse stukkers via info@stukyoutoo.com

3. Workshop

Tijdens deze workshop maken leerlingen zelf filmpjes over huiselijk geweld die op YouTube geplaatst worden. De leerkracht kan gebruik maken van bestaande filmpjes op YouTube, de informatie op de websites en de persmap om het onderwerp bespreekbaar te maken. Er kunnen mensen van buiten de school bij betrokken worden zoals STUKKERS die komen vertellen vanuit eigen ervaring of verantwoordelijken van hulporganisaties die hun werking komen voorstellen. Er wordt ook op zoek gegaan naar mensen die jongeren leren omgaan met camera, montage, e.d. De leerlingen worden ingedeeld in kleine groepjes volgens drie categorieën:

- Macro: beleid, onderzoek, cijfers ...
- Micro: relaties, getuigenissen, familie ...
- Beeldpoëzie: vanuit de vorm de inhoud zoeken ...

Nadien kan het proces van schrijven, filmen, monteren, schilderen ... beginnen. Het is de bedoeling dat de jongeren alles zelf doen, onder begeleiding van de leerkracht en/of externe medewerker. Na realisatie van de filmpjes stellen de leerlingen de filmpjes voor aan hun medeleerlingen. Via STUKYOUTOO worden de filmpjes op YouTube geplaatst. In de Pius X-school in Antwerpen hebben 60 leerlingen in 8 weken tijd 27 filmpjes gemaakt die op YouTube werden geplaatst.

Contactpersoon: Mieke Buschmann via miekebuschmann@hotmail.com of www.piustien.net

STUK debat

Het STUK debat heeft als doel dat leerlingen zelf een mening vormen over geweld in opvoeding en relaties. De docent kan zich beperken tot het leiden van het debat/gesprek maar kan ook deelnemer worden aan het debat/gesprek.

STUK stellingen

De onderstaande stellingen zijn zo geformuleerd dat je er steeds de vraag bij kan stellen: “Is dit kindermishandeling?”. Het antwoord op deze vraag moet steeds ja/nee zijn. Diegene die het debat begeleidt, kan dan steeds verder doorvragen: “Kan je een onderscheid maken tussen verschillende vormen van kindermishandeling (psychisch, fysisch, ver-waarlozing)?”, “Hoe vaak moet het gebeuren alvorens men van mishandeling kan spreken?”, “Hoe hard of hoe hevig moet het zijn?”, “Is de schade herstelbaar of niet?”. Het is belangrijk dat deze nuances door de leerlingen zelf in de discussie ontdekt worden, maar de begeleiders kunnen ze ook uitlokken. Bij voorkeur kiest men die stellingen uit die het meeste tot de verbeelding spreken, discussies uitlokken of waarover tegengestelde meningen zijn. Uiteraard moeten niet alle stellingen afgewerkt worden. Je maakt vooraf een keuze, rekening houdend met de tijd en de groep leerlingen.

Belangrijk: zie tip 1 blz 9

Stellingen

- Elke dag slaag krijgen. Is dit kindermishandeling?
- Een tik of mep krijgen als je iets verkeerd doet. Is dit ... ? *Hier kan je vragen hoe hard die mep mag zijn en op welk lichaamsdeel.*
- Geslagen worden door je ouders als ze gefrustreerd zijn. Is dit ... ?
- Opgesloten worden. Is dit ... ? *(Is er een verschil tussen opgesloten worden op je kamer of in de kelder?)*
- Zonder eten naar bed gestuurd worden. Is dit ... ?
- Steeds uitgemaakt worden of gekleineerd worden. Is dit ... ?
- Nooit complimenten of aandacht krijgen. Is dit ... ?
- Nooit affectie of knuffels krijgen. Is dit ... ?
- Getuige zijn van geweld tussen je ouders. Is dit ... ?
- Als een speelbal tussen ruziënde ouders gebruikt worden. Is dit ... ? *(b.v. bij een scheiding)*
- Gedwongen worden om uit te blinken in een sport of op school (en gestraft worden als dit niet lukt). Is dit ... ?
- De computer, gsm of tv niet mogen gebruiken. Is dit ... ?
- Seksueel misbruikt worden. Is dit ... ? *Hierover zijn alle leerlingen het meestal wel eens.*
- Aangeraakt worden door een ouder op intieme plekken. Is dit ... ? *Hierover zijn alle leerlingen het meestal wel eens.*
- Overhaald worden om seksuele handelingen te stellen. Is dit ... ? *Hierover zijn alle leerlingen het meestal wel eens.*
- Van thuis uit naar pornofilms moeten kijken. Is dit ... ?
- Zonder opmerking van je ouders heel vaak mogen spijbelen. Is dit ... ?

- Vrij zijn om te eten wat je wilt. Is dit ... ? (b.v. elke dag frietjes, chips)
- Niet naar een dokter gestuurd worden wanneer je ziek bent. Is dit ... ?
- Niet gesteund worden bij problemen. Is dit ... ?
- Niet gesteund worden bij angsten. Is dit ... ?
- Verantwoordelijk zijn voor zaken waar je te jong voor bent . Is dit ... ? (b.v. zorgen voor jongere broer/zus)
- Je raakt gewond omdat je ouders geen aandacht hebben voor jou. Is dit ... ? (Verskil tussen eenmalig voorval en herhaling, tussen aangereken worden op straat en je duim tussen de deur steken, tussen onoplettendheid en verwaarlozing)
- Leven in een huis dat niet of nauwelijks wordt schoongemaakt. Is dit ... ?
- Je ouders zijn niet echt geïnteresseerd in wat je op het internet bekijkt. Is dit ... ? (b.v. porno of geweld)
- Je moeder heeft gerookt tijdens de zwangerschap. Is dit ... ?
- Je ouders zijn overbezorgd en gaan steeds je doen en laten na. Is dit ... ?

STUK vragen

Bij het beantwoorden van de STUKvragen gaat men een praktisch gesprek aan om de problematiek beter te begrijpen en actie te kunnen ondernemen indien men ermee geconfronteerd wordt. De vragen kunnen ter aanvulling van de stellingen worden gesteld.

- Wie heeft wel eens een vermoeden gehad van kindermishandeling in de omgeving?
- Wat heb je toen gedaan? Wat kan je doen?
- Wat zou je eerst en vooral doen indien je beste vriend(in) werd mishandeld?
- Je hoort bij de burens vreselijk veel lawaai door ouders die tegen de kinderen roepen en de kinderen slaan. Wat doe je?
- Met wie zou je dit bespreken? Je ouders, iemand op school, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, Politie, Kinder- en Jongerentelefoon? Ken je deze organisaties?
- Zouden alle (aanstaande) ouders opvoedingsondersteuning moeten krijgen?
- Hebben mensen, die een beroep uitoefenen waarin ze veel met kinderen te maken hebben, de plicht om het te melden als ze met een kind dat wordt mishandeld in aanraking komen? (meldplicht)
- Gaan de rechten van het kind boven de privacy van de ouders?
- Weten jullie waar je terecht kan op school wanneer je problemen rond kindermishandeling hebt?
- Stel dat er op jullie school vertrouwensleerlingen zijn. Zou je naar deze leerlingen toestappen als je een probleem hebt?
- Weten jullie wanneer je bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling terecht kan? En kennen jullie de Kinder- en Jongerentelefoon?
- Denk je dat je later zelf in staat zou zijn om je kinderen een 'tik' te geven als deel van de opvoeding?
- Vinden jullie dat er een wet moet komen waarin uitdrukkelijk staat dat ouders bij de opvoeding geen geweld mogen gebruiken? Info op <http://www.bznatlas.be/kinderenopvoedenzondergeweld.html> of www.endcorporalpunishment.org

Mogelijke oorzaken

Wat zijn de oorzaken van geweld binnen de familie? Welke factoren vergroten de kans op kindermishandeling? Men kan aan de leerlingen naar mogelijke oorzaken vragen. De oorzaken die gegeven worden kunnen meestal herleid worden tot voortkomend uit onmacht of inname van een standpunt/mening over opvoeding. Er zijn ook verschillende factoren die de kans op kindermishandeling vergroten, zoals stress, een opvoeding die geweld goedkeurt, middelenmisbruik... Hieronder kan u verschillende mogelijke oorzaken terugvinden. Dit wil niet zeggen dat één van die stellingen juist is of niet.

- De oorzaak van geweld is dat mensen een bepaalde status willen verwerven, maar deze niet altijd kunnen bereiken. Dit leidt tot conflicten die opgelost worden door geweld.
- Lage sociale klassen gebruiken meer geweld en het geweld wordt er ook meer aanvaard. (Een courant misverstand, want het komt ook voor in welgestelde gezinnen. Is het te wijten aan de sociaal economische situatie of aan andere externe of interne factoren?)
- Geweld ontstaat doordat mannen hun dominantie willen uiten naar de partner/kinderen toe.
- Geweld wordt van ouder op kind overgedragen, want kinderen zien dit gedrag als voorbeeld en het wordt hen in hun jeugd aangeleerd. (Waarom zetten sommige kinderen zich dan toch tegen geweld af?)
- Geweld is het gevolg van storingen in het deel van de hersenen dat de emoties regelt. Die storingen leiden tot controleverlies.
- Mannen worden aangeleerd dat ze de baas zijn, dat ze dominant zijn en vrouwen dat ze moeten gehoorzamen. Geweld is aanvaardbaar als middel om de vrouw te laten gehoorzamen en te controleren. (Waarom dan ook in homoseksuele relaties? Ook vrouwen plegen geweld naar mannen toe.)
- Mannen plegen geweld omdat ze met het tonen van hun dominantie hun kansen op reproductie en het doorgeven van hun genen willen verhogen. (Waarom plegen dan niet alle mannen geweld?)

TIPS

Er zijn verschillende manieren en methoden om jongeren een debat te laten voeren. We vermelden er enkele die we zelf ook hebben toegepast in de STUKYOUTOO-workshops.

1. Als men met een grote groep wil debatteren kan het handig zijn om, bij het voorlezen van de stellingen, gekleurde kaartjes van verschillende kleur te gebruiken. Je spreekt af welke kleur voor 'ja' staat en welke kleur voor 'neen'. De leerlingen moeten een kaartje omhoogsteken als antwoord op een vraag/stelling. De moderator kan dan enkele leerlingen aanduiden om te vertellen waarom ze 'ja' of 'neen' hebben gekozen.
2. Cirkel van Interview: de leerlingen maken een ketting van interviews. Een groep van 10 tot 14 leerlingen splitst zich op in groepjes van 2. De paren gaan nadenken over een stelling en een ander paar vraagt naar hun mening. Deze korte interviews kunnen met een camera worden opgenomen. Het groepje dat ondervraagd werd, zal nadien op zijn beurt een ander groepje interviewen over hun stelling, enzovoort, totdat de eerste twee weer aan bod komen. Nadien kan men het opgenomen materiaal klassikaal bekijken of de verschillende meningen in groep verder bespreken.
3. Discussiemethode Koninklijk Atheneum Antwerpen: er worden enkele stellingen voorgelezen aan de leerlingen. Deze beslissen of ze hiermee akkoord gaan of niet door naar de JA-kant of de NEE-kant van het lokaal te lopen. Dit gebeurt in stilte zodat beïnvloeding door vrienden niet mogelijk is. De beslissing om naar de éne of andere kant te lopen houdt een eerste reflectie in. Nadien maakt men twee cirkels met stoelen in het lokaal. Een grote buitencirkel en een binnencirkel met slechts vier stoelen. Een bepaalde stelling wordt opnieuw voorgelezen en de jongeren die hierover willen debatteren nemen in de binnenste cirkel plaats. De buitenste cirkel is toeschouwer van de discussie. Wie het woord wil vragen, tikt op de schouder van één van de personen in de binnenste cirkel.

Regels voor de discussiemethode van het Koninklijk Atheneum Antwerpen:

Regel 1

Iedereen die het woord wil nemen, een vraag wil stellen of antwoorden, iets wil beamen of het volledig oneens is, moet op één van de vier centrale stoelen gaan zitten.

Regel 2

Enmaal centraal gezeten, wacht je tot de andere deelnemers zijn uitgesproken, of je kunt hen onderbreken. Je mag de discussie ook over een andere boeg gooien.

Regel 3

De discussie blijft beperkt tot de vier personen die centraal zitten. Deze kunnen op elk moment die plaats verlaten en terug in de grote cirkel gaan zitten. Je mag zo vaak terugkomen als je wil.

Regel 4

Indien er geen vrije stoelen zijn en je wil deelnemen aan de discussie, dan kom je bij de centrale cirkel staan en wacht je tot iemand opstaat. Hoe meer mensen centraal staan, hoe meer druk dit op de 4 actieve participanten zal uitoefenen om hun bijdrage af te ronden en op te staan.

Regel 5

Als je met een bepaalde centrale persoon in discussie wil treden, ga dan achter hem staan. De anderen in de middencirkel zien dit signaal, iemand zal opstaan en jou zijn plaats geven. Eenmaal je centraal zit, kun je ook vragen dat iemand waarmee je in discussie wil gaan, centraal komt zitten.

Regel 6

Als je wil applaudiseren, juichen of boe roepen, moet je centraal zitten.

4. Speed Dialoog Café: dit is een methode om een dialoog te voeren over bepaalde stellingen. Er wordt een informele sfeer gecreëerd door de leerlingen in groepjes van vier op te delen. Zij bespreken dan onderling het thema aan kleine 'café'-tafeltjes. Aan elk tafeltje wordt een andere stelling voorgelezen door 1 persoon (= gastheer/vrouw) die aan dezelfde tafel blijft zitten. Na elke conversatieronde (± 4 à 6 min.) schuiven de deelnemers door naar andere tafeltjes, zodat er steeds een andere samenstelling is. Als iedereen aan elk tafeltje heeft gedebatteerd volgt er een afsluitend gesprek waarin de belangrijkste standpunten, argumenten, ideeën, problemen ... aan bod komen.

Webquest

Deze webquest is een multimediale zoektocht op basis van het internet om huiselijk geweld te leren kennen en persoonlijke standpunten in te nemen. Deel de leerlingen in groepjes van twee in en zoek antwoorden op de vragen op basis van de websites die verderop vermeld staan.

Vragenlijst:

---

1. Beschrijf de belangrijkste kenmerken van huiselijk geweld

- 1.1 Geef de definitie van huiselijk geweld.
- 1.2 Is er sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer? Leg uit.
- 1.3 Is huiselijk geweld vaak eenmalig of eerder stelselmatig? Verklaar.

2. Kindermishandeling

- 2.1 Wat zijn de verschillende vormen van kindermishandeling?
- 2.2 Wat zijn de risico- en beschermende factoren bij kindermishandeling?
- 2.3 Kan een kind ook de schuld zijn van kindermishandeling?
- 2.4 Noem 3 instanties in Vlaanderen die hulp kunnen bieden bij een vermoeden van kindermishandeling en geef een korte omschrijving van wat ze precies doen.
- 2.5 Wat is het belang van 'erover te praten'?
- 2.6 Wat vinden jullie van het filmpje op de startpagina van Child Cry? Sluit dit aan bij de vorige vraag? www.childcry.com

3. STUKYOUTOO: jongerenfilms tegen geweld in relatie en opvoeding

- 3.1 Bekijk 2 Vlaamse filmpjes naar keuze. Geef de titel en een korte omschrijving van de inhoud.
- 3.2 Wat vonden jullie van het filmpje? Wat deed het met jullie? Wat hebben jullie ervan geleerd?
- 3.3 Waarom vinden jullie het wel of niet een goed idee dat jongeren via YouTube opkomen voor geweldloosheid in relaties en opvoeding. Geef 2 argumenten. Bereiken ze jullie hiermee?

Filmpjes

De filmpjes kunnen volgens inhoud in verschillende groepen ingedeeld worden.

1. Persoonlijke getuigenissen

Uit de cijfers blijkt dat de persoonlijke getuigenissen de meest bekeken filmpjes zijn. Filmpjes: Sanne, Roxanne, Tatyana, Eva, Shehab, Achmed, Loubna & Ouissem, Amale & Mourad, Aranka, Patricia & William, Anita, Emma, Yessie & Sofie, Vincent, Clara.

2. Filmpjes opgenomen tijdens workshops in scholen: dialogen, debatten tussen de leerlingen: Atheneum Antwerpen, Sint-Agnes Instituut, Pius X Instituut, vertrouwensleerlingen ...

3. Creatief omgaan met de thema's: verhalen, fictieve filmpjes, straatinterviews ...

4. Filmpjes die vooral bedoeld zijn om informatie door te geven: harde cijfers ... In dit kader kan je ook de filmpjes van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling in Antwerpen en de Kinder- en Jongerentelefoon plaatsen. Deze geven informatie over de werking, over wanneer jongeren er een beroep op kunnen doen en over wat er nadien gebeurt.

Relevante websites

Enkele interessante links:

- www.stukyoutoo.com
- www.stuktheater.nl
- www.jac.be: Jongeren Adviescentrum
- www.kjt.org: Kinder- en Jongerentelefoon, telefoon: 102
- www.kindermishandeling.org: Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
- www.st-kezban.nl: ondersteuning tegen huiselijk geweld andere culturen
- www.onderzoekjegrens.nl: doe een test over privacy, intimiteit en seksualiteit
- www.zwerfjongeren.nl: voor wie op straat leeft of steeds logeert bij een vriend(in)
- www.jeugdprostitutie.nu: kijk uit meisjes! En pas op jongens!
- www.herleven.centerall.com: zelfhulpgroep opgericht door mensen die slachtoffer zijn geweest van (seksuele) mishandeling of die er van kortbij mee te maken hebben
- www.kinderrechtencommissariaat.be
- www.kinderrechtswinkel.be
- www.childcry.com: voor slachtoffers van seksueel misbruik
- www.kindermishandeling.info
- www.huiselijkgeweld.nl
- www.endcorporalpunishment.org
- www.respectworks.eu

Graag zouden wij iets van u willen horen indien u deze werkmap hebt gebruikt. Feedback is steeds welkom! Indien de leerlingen zelf een filmpje hebben gemaakt en ze dit graag op de STUKYOUTOO site willen zetten, mogen ze dit altijd opsturen naar info@stukyoutoo.com

